Pelikán

Novosadský občasník

16. ročník 1. číslo Júl 2019

Milí čitatelia,

verím, že Vám letné vydanie nášho obecného občasníka prinesie nové a užitočné informácie zo života obce, príjemné spestrenie letných dní a možno aj zaujímavé pozvánky na pripravované podujatia.

Najväčší záujem som pri osobných stretnutiach s Vami zaregistrovala k téme pripravovanej rekonštrukcie budovy obecného úradu. Mojim želaním bolo, aby sme strechu na budovu postavili do konca roku 2018. Z dôvodu zdĺhavých rokovaní s poisťovňou, na základe ktorých sme sa prijateľné stanovisko dozvedeli až na konci marca 2019, sa moje želanie nenaplnilo. Bez kladného stanoviska poisťovne o dostatočnom poistnom krytí, sme nemohli vstúpiť do zmluvného vzťahu s dodávateľom stavby. V súčasnosti prebieha verejné obstarávanie, ktoré sme sa pre transparentnosť postupov rozhodli uskutočniť systémom elektronickej aukcie. Z dôvodu narušenia muriva požiarom bude nutné rozobrať steny na úroveň podláh podkrovia. Zmení sa tiež dispozícia schodiska, nakoľko pôvodné riešenie nevyhovuje súčasným normám požiarnej ochrany. Ako obnoviteľný zdroj budú použité solárne panely. V ostatných riešeniach stavby budovu uvedieme do pôvodného stavu a účelu.

V súvislosti s požiarom sme zorganizovali verejnú zbierku, ktorej výťažok bol v sume 7411,91 €. Právnické osoby prispeli sumou 3500 €. Výška príspevku od fyzických osôb bola 3911,91 €, vrátane finančných prostriedkov vyzbieraných počas benefičného koncertu. Všetky vyzbierané prostriedky boli použité v prospech našich detí. Aktívnym žiakom, občanom, firmám alebo obecným úradom sme sa snažili vyjadriť poďakovanie prostredníctvom médií, nášho webového sídla a občasníka alebo divadelným predstavením zorganizovaným pre nich v kultúrnom dome v Čabe. Vopred sa ospravedlňujem dobrovoľníkom, ktorí unikli našej pozornosti. Ak máte vedomosť o niekom, na koho sme zabudli a poskytnete mi túto informáciu, rada sa týmto ľuďom osobne poďakujem. Pri požiari budovy obecného úradu, tak ako už veľa krát, sa potvrdilo, že vieme byť pomáhajúcou komunitou. Hovorí sa, že svet je zlý. Myslím si, že svet je taký, aký si ho sami urobíme. Pri tejto nešťastnej udalosti, s ktorou sme sa museli vysporiadať sa ukázalo, že je veľa ľudí, ktorí vedia robiť svet lepším za čo im ešte raz ďakujem.

Rozšírenie vodovodu pre časti Kotrbál a Ceroviny a tiež vybudovanie úpravne vody pre časť Sila je vo fáze kontroly verejného obstarávania. Firmy sú vysúťažené a pripravené začať s realizáciou, avšak pred schválením súťaže na tieto zákazky u poskytovateľa dotácie nesmieme začať s realizačnými prácami. Po rozšírení vodovodnej siete bude potrebná jej kolaudácia a až následne bude možné začať budovať prípojky. Všetky potrebné informácie o ďalšom postupe budú včas poskytnuté občanom.

Dôležitá oblasť, ktorá sa dotýka nás všetkých je nakladanie s odpadmi. Novinkou v rámci fakturácie za uloženie odpadov je zmena výšky zákonného poplatku za odpad ukladaný na skládku. Doteraz všetky obce platili tento poplatok rovnaký. V súčasnosti je výška poplatku odstupňovaná podľa toho, aký objem odpadov sa podarí občanom vyseparovať. Ak je pomer vyseparovaných zložiek vo vzťahu ku komunálnemu odpadu priaznivý, je poplatok nižší. Legislatíva je však nadstavená tak, že aj najnižší zákonný poplatok za uloženie na skládku sa bude každý rok zvyšovať. Je preto dôležité, aby sme sa v prvom rade snažili vzniku odpadov predchádzať a ak sa tomu nedá zabrániť, aby sme ich dôsledne separovali. Bližšie sa tejto téme venujeme v inom článku, považovala som však za dôležité pripomenúť, že aktívny prístup k separovaniu, bude mať priaznivý dopad na náklady v našich domácnostiach.

Stavby rodinných domov, garáží, prípadne hospodárskych budov vlastní v obci väčšina z nás. Z dôvodu pripravovanej novely stavebného zákona, ktorý už vstúpil do legislatívneho procesu dôjde k sprísneniu postupov pri vysporiadaní pomerov v prípade už existujúcich stavieb. Mnohí obyvatelia vlastnia nehnuteľnosti, ktoré užívajú v takom stave, v akom ich kúpili od pôvodných vlastníkov, pričom užívací stav je v rozpore so stavom právnym. Odporúčam každému vlastníkovi nehnuteľností, aby si overil vlastné pomery na verejných mapových portáloch. Po schválení nového stavebného zákona bude podstatne náročnejšie pre obec, ktorá je stavebným úradom, aby Vám svojim ústretovým prístupom pomohla.

Verím, že informácie získané z nášho občasníka budú pre Vás užitočné a tiež dúfam, že sa stretneme na podujatiach, ktoré pre Vás na najbližšie obdobie pripravujeme. Dovoľujem si Vám zaželať pekné leto.

starostka obce

ČÍTANIE NA POKRAČOVANIE

NOVOSADSKÉ ČRIEPKY HISTÓRIE OD ROKU 1936

Toľko mimoriadnych historických udalostí sa stalo v práve uplynulom roku, že by sa o nich veľa dalo napísať. Zaznamenám len stručne kronikársky, ako sa míňaly dni posledného roku a ako sa uskutočňovaly významné skutky.

Január

1. Prejavy Adolfa Hitlera, maršala Gőringa, von Branchitscha a Dr. Raedera k nemeckému národu a vojsku. Prejavy vyznely v tomto smysle_ V tomto roku chceme prosiť Všemohúceho, ktorý nás aj v minulom roku zjavne chránil, aby nás žehnal a posilnil vo vykonávaní našich povinností, lebo pred nami je najťažší boj o bytie nemeckého národa. Vo Fínsku bojuje sa medzi fínskymi a sovietskymi oddielmi ďalej. V Turecku bolo zemetrasenie pri 30° zime a vyžiadalo si za obeť vyše 30 000 ľudských životov. Veľký prejav Adolfa Hitlera z príležitosti výročia vzniku národnosocialistického Nemecka.

Február

1. Vo Fínsku začali Rusi ofenzívu.

2. Konferencia balkánskych štátov v Belehrade. Ruská ofenzíva trvá a posilňuje sa. Taliansko povoláva ročník 1919 a 1920 do zbraní. Anglický útok na nemeckú obchodnú loď „Altmark“ v nórskych vodách. Rusi vznikajú do Maunerheimovej línie. Adolf Hitler hovoril z príležitosti 20. výročia založenia NSDAP v Mníchove. Konferencia ministrov zahraničia severných štátov v Kopenhaqen.

Marec

Říšsky správca Mikuláš Horthy zastáva už 20 rokov tento úrad. Americký štátny tajomník Summer Welles v Nemecku. Dr. Gőbbels hovorí pri otváraní veľtrhu v Lipsku o dôvere Nemecka vo víťazstvo. Taliansky protest v Londýne pre neoprávnené zadržanie talianskych lodí. Ribbentrop pozvaný do Ríma. Mier medzi Helsinky a Moskvou podpísaný. Hitler a Mussolini sa stretli na Breuneri. Vo Francúzsku padla Daladierova vláda. Reynand utvoril novú vládu.

Apríl

Taliansko rozširuje mobilizáciu. Odhalenie sabotážnych činov anglickej Secret Service v Rumunsku a na Dunaji. Nemecko prevzalo ochranu riad Dánskom a Nórskom. Nórsko vypovedalo Nemecku vojnu. Dánsko prijalo nemeckú ochranu.

Máj

Nórsko kapituluje, Angličania utekajú z Nórska. Taliansko-anglický pomer sa priostruje. Hitler si vymenil listy so švédskym kráľom Gustávom. Mussolini prehovoril k výročiu impéria: „Moje mlčanie prerušia skutky.“ Anglické plány v Belgicku a Hollandsku. Zmena anglickej a francúzskej vlády. Churchill a Reynand ministerskými predsedami vo svojich štátoch. Nemecko predišlo anglickým plánom vpadnúť do Porúnska a prevzalo ochranu nad Belgickom, Hollandskom a Luxemburskom. Belgicko a Hollandsko kladie nemeckému postupu odpor. Hollandsko kapituluje. Hollandská vláda ušla do Anglicka. Brusel, hlavné mesto Belgicka, padlo. Churchill v Paríži. Nemci sú 120 km pred Parížom. Nemecké vojsko pri kanáli. Belgicko kapituluje.

Jún

Hitler prepustil všetkých hol-

landských zajatcov. V Taliansku sa vzmáha protianglická nálada. Nemci obsadzujú Dünkirchen. Veľký letecký útok na parížsky letecký prístav. Prerušenie anglicko-francúzsko-talianskych rokovaní o spôsobe prevádzania blokády. Weygandova línia prelomená. Taliansko vstúpilo do vojny proti Anglicku. Reynandova vláda opúšťa Paríž. Nemci obsadzujú Paríž, Španielsko Tauger. Verdun padol. Nemci prešli cez Maginotovu líniu. Rusko obsadzuje Litvu. Nová francúzska vláda prosí Nemecko o mier. Führer u Duceho. Prímerie medzi Nemeckom a Francútsjin slávnostne podpísané. Rusko žiada od Rumunska Bessarábiu a sev. Bukovinu. Ruské vojsko obsadzuje spomenuté územia.

Pokračovanie v d'alšom vydaní občasníka.
Zdroj: Pamätná kniha obce Ašakert'. Text neprešiel jazykovou úpravou, zámerne sme ho ponechali v pôvodnej verzii.

HISTÓRIA OBCE SILA OD ROKU 1930

Úvod

Denne pozorujeme, že čas stále ide svojím nepozmeneným tempom. Nik ho nemôže zadržať, nič ho nemôže zastaviť. Nikdy neopakuje svoju cestu, ale sťa rieka vždy plynie svojím smerom. Len Boh mu je pánom, on len Jemu slúži, je jedon, celý, večný bez počiatku. No v jeho prísnom behu rastú svety a zase hynú v ustavičnom vrení, sám rodí a sám hltá vlastné deti.

Z týchto slov jasne vidíme, že v časovom behu odohrávajú sa rôzne udalosti, ktoré sa zasa pominú a po nich neostáva žiadnej pamiatky. Úlohou človeka je, aby si ich všímal a znamenal. Prv než bych sa chytil do tejto práve napíšem niečo o sebe.

Kronikár o sebe

Narodil som sa dňa 17. februára 1909 vo Veľkých Bedzanoch, ale celé detstvo som prežil v Čalade. Študoval som v Nitre, v Zlatých Moravciach a v Spišskej Kapitule, kde som 11. júna 1932 složil skúšku učiteľskej dospelosti. Od 1. septembra 1932 pôsobil som ako správca – učiteľ v Malých Hyndiciach, vtedy ešte okres Vráble, potom v Nevidzanoch, okres Zlaté Moravce, kde som bol tiež kronikárom.

V Sile som od 1. septembra 1939 ako def. spr. – učiteľ. Kedže je tu len jednotriedna škola, ako samotnému učiteľovi, medzi inými úlohami, pripadla mi opäť i tu úloha kronikára. Vznešená to práca, a preto s radosťou beriem pero do ruky, aby som nechal pre budúce pokolenia pamiatku o ich predkoch ako aj udalostiach, ktoré sa tu staly. V tejto vznešenej práci, nech mi je Boh na pomoci.

Peter Zvalo

Pokračovanie v d'alšom vydaní občasníka.
Zdroj: Pamätná kniha obce Sila. Text neprešiel jazykovou úpravou, zámerne sme ho ponechali v pôvodnej verzii.

Naša detská lekárka - neveľký článok o pani MUDr. Zoji Laukovej

Neveľký článok o živote a profesionálnom povolaní detskej lekárky pani MUDr. Zoji Laukovej, ktorá poskytuje zdravotnícku starostlivosť pre deti a dorast nielen v obvode Nové Sady, ale aj obvode Čakajovce.

Uzdravovala a uzdravuje celé rodiny, viacerí sme chodievali k nej s našimi mamami, dnes už babkami a teraz tam chodievame aj my s našimi drobcami... a poniektorí už aj s vnúčatami.

Vo svojej kartotéke za oba obvody eviduje spolu okolo 1100 - 1120 detských (aj dospelých do 28 rokov života) pacientov. A tento rok to bude presne 34 rokov, kedy ako mladá detská lekárka nastúpila do našej obce Nové Sady, do zdravotného strediska, kde vedľa ordinoval pán MUDr. Ladislav Prievozník ako lekár pre dospelých, na ktorého doteraz v dobrom spomína a s ktorým mala veľmi dobré vzťahy.

Pani MUDr. Zoja Lauková sa narodila v januári 1954 v Nitre, ako druhá dcéra a do svojich 15-tich rokov žila v meste Vráble. Svoje povolanie už mala vysnívané od detstva, pri otázke „čím chceš byť, až budeš veľká“, vždy odpovedala „lekárkou“. Hoci nepochádzala z lekárskej rodiny, kde sa zvykne povolanie dediť z generácie na generáciu, pretože otec pracoval v ekonomickom odvetví, mama v potravinárstve, svojho sna sa nevzdávala a išla si za ním.

Pri voľbe strednej školy sa jednoznačne rozhodla pre Strednú zdravotnícku školu, odbor farmaceutický laborant, ktorú navštevovala v Bratislave. V meste Bratislava celkovo zotrvala 10 rokov. Najskôr to bola spomínaná stredná škola (4 roky) a neskôr to bola aj vysoká škola (6 rokov).

V roku 1973 po maturite bola úspešná na prijímacích skúškach na Lekársku fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, kde vyštudovala odbor detské lekárstvo.

Za najintenzívnejší rok považuje rok 1979, kedy stihla toho naozaj veľa. Promovala, vydala sa a nastúpila do svojej prvej práce. Ako detská lekárka sa zamestnala v Detskej nemocnici v Nitre. S manželom Stanislavom začali bývať v rodinnom dome v Čakajovciach a o rok neskôr sa im narodil syn Martin a v roku 1982 prišla na svet dcéra Katarína. Po druhej materskej sa vrátila do práce, do Detskej nemocnice v Nitre, kde cirkulovala po rôznych predpísaných oddeleniach.

Vzdelávala sa, pracovala, starala sa o rodinu a v roku 1985 si urobila prvú atestáciu z detského lekárstva. Hneď po atestácii, presne v novembri roku 1985, nastúpila do nášho zdravotného strediska v Nových Sadoch a keďže to bol len „poloobvod“, tak v roku 1986 jej bol pridelený aj obvod Čakajovce, v ktorých pôsobí dodnes.

V štúdiu nepoľavovala, o čom svedčí aj druhá atestácia, ktorú si urobila v septembri v roku 1999. Bola to atestácia pre deti a dorast, ktorej vykonaním môže poskytovať zdravotnícku starostlivosť aj tínedžerom do 28. roka ich života.

Keď sa po toľkých rokoch obzrie na svoje začiatky v Nových Sadoch a keby mala rok 1985 hodnotiť, tak by ho označila ako veľmi ťažký rok. Ako začínajúca lekárka nepoznala nové miesto, prostredie, pacientov, ľudí a okolie. Počas vykonávania svojej profesie, počas celých 34 rokov, už pozná celé rodiny a terajšiu prácu charakterizuje ako ľahšiu oproti začiatkom.

K tomu veľa záleží aj od spolupracovníkov, v jej prípade od zdravotných sestier, ktoré pracujú spolu s ňou a ktoré jej pri výkone profesie veľmi pomáhajú. V jej začiatkoch sa zdravotné sestry menili aj každý týždeň, tak v Nových Sadoch, ako aj v Čakajovciach. Spomína na pani zdravotnú sestričku Boháčikovú, ale aj pani upratovačku Juríkovú. V tých časoch si najviac vážila prácu zdravotnej sestričky Helenky Adamekovej, ktorá ju oboznámila s poloobvodom v Nových Sadoch a jej pomoc bola neoceniteľná. Neskôr pracovala aj so zdravotnou sestrou Sidóniou Žákovičovou. Dnes nedá dopustiť na svoju zdravotnú sestričku pani Silviu Brezniakovú, na ktorú nešetrila chválou.

Okrem výkonu zdravotnej starostlivosti v obvodoch Nové Sady a Čakajovce, je povinná vykonávať aj pohotovostnú ambulantnú službu, ktorá prebieha jeden alebo dvakrát do mesiaca od 16:00 do 22:00 hodiny v Ambulantnej pohotovostnej službe pre deti a dorast na Špitálskej ulici, v meste Nitra. S rokmi, keď bola pohotovostná ambulantná služba od poobedia do rána a ráno hneď nastupovala zo služby do práce, sa to nedá porovnať, nikto vtedy neriešil únavu lekára.

Na svoje dve deti je hrdá ako každá mamina. Syn pracuje vo farmaceutickom priemysle a dcéra je momentálne na materskej a čoskoro sa pani MUDr. Zoja Lauková stane dvojnásobnou babičkou.

Vo voľnom čase sa teší z prítomnosti 3-ročnej vnučky Elizabeth a hlavu si najradšej zamestnáva štúdovaním, vzdelávaním vo svojom odbore, ale aj prácou okolo domu. V lete si najlepšie oddýchne v talianskom mori na Sicílii a Sardínii.

Ďakujem pani MUDr. Laukovej za jej čas, hoci deň, kedy sme sa rozprávali v ordinácii, bol veľmi zložitý, venovala mi hodinku zo svojho času, počas ktorého nestrácala úsmev.

Mgr. Anna Margetínová

Zdravotné stredisko

Vážení občania,

ako iste viete, tešíme sa už z funkčnej zdravotnej starostlivosti v dedine, ale aby táto situácia takto aj zostala, ako i naďalej funkčná lekáreň, potrebujú obe prevádzky Vašu zvýšenú pozornosť a hlavne lojálnosť.

V najbližších dňoch začne zdravotnú starostlivosť ***v Ambulancii všeobecného lekára pre dospelých samostatne poskytovať MUDr. Zdarileková Katarína, ktorá od 1. júla 2019 upraví ordinačné hodiny nasledovne:***

Pondelok od 07:00 do 13:30
Utorok od 09:00 do 17:00
Streda od 07:00 do 13:30
Štvrtok od 07:00 do 13:30
Piatok od 07:00 do 12:00

Za dočasnú zdravotnú starostlivosť predošlej pani doktorke MUDr. Božene Uherovej veľmi pekne ďakujeme a sme radi, že nám pomohla zvládnuť toto obdobie, kým nastúpi nová lekárka do našej obce natrvalo.

Problémom však zostáva, že v súčasnosti je v našom zdravotnom stredisku zazmluvnených približne iba 650 pacientov. Pri takomto nízkom počte pacientov nebude uvedený rozsah ordinačných hodín dlhodobo udržateľný. Chápeme, že pacienti vysoko spokojní s lekárom mimo nášho zdravotného obvodu, neuvažujú nad jeho zmenou. Týmto oznamom sa snažíme osloviť najmä tých z Vás, ktorí sú rozhodnutí stať sa pacientom nášho zdravotného strediska, ale svoje rozhodnutie ste z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti zatiaľ neuskutočnili, alebo tých z Vás, ktorých rodinní príslušníci sú v starostlivosti Ambulancie všeobecného lekára v Nových Sadoch a zrušením jej poskytovania by sa skomplikovala ich životná situácia.

Výrazný úbytok pacientov zaznamenala aj lekáreň v Nových Sadoch. Elektronické recepty umožnili prevzatie liekov v ktorejkoľvek lekárni. Zvážme si však, či prevzatie liekov mimo našej obce a následné zrušenie našej lekárne nebudeme vnímať negatívne alebo, či to nepocítia naši blízki, ktorí sú v súčasnosti na služby našej lekárne odkázaní. Už v tejto dobe hospodári lekáreň so stratou, preto tento oznam vnímajte, prosím, ako naliehavú prosbu o lojálnosť ku našej lekárni. ***Lekáreň svoje otváracie hodiny od 1. júla 2019 prispôsobí ordinačným hodinám pani doktorky nasledovne:***

Pondelok od 07:30 do 14:00
Utorok od 09:30 do 17:00
Streda od 07:30 do 14:00
Štvrtok od 07:30 do 14:00
Piatok od 07:30 do 12:30

Veríme, že ak v súčasnosti nie ste klientmi dvoch uvedených zdravotníckych subjektov, svojim rozhodnutím využívať ich služby podporíte tých, ktorí nemajú inú alternatívu.

Podporme spolu výnimočné odhodlanie a obetavosť MUDr. Zdarilekovej a staňte sa aj vy zazmluvneným pacientom našej novej pani doktorky. Taktiež nezabúdajme, že lekáreň v Nových Sadoch je tu pre nás, a ak ju tu i naďalej chceme mať - vyžaduje si to našu lojalitu k nej. Na každom z Vás záleží.

S.H.

Milí naši pacienti,

dovoľte, aby sme sa Vám prihovorili cestou týchto riadkov. Od 1.júla 2019 plánujeme vrátiť každodenne dostupnú zdravotnú starostlivosť pre všetkých občanov. Kvalitu poskytovanej zdravotnej starostlivosti budeme zvyšovať certifikovaným prístrojovým vybavením. Ambulancia už teraz disponuje EKG prístrojom, otoskopom, tlakomerom, glukomerom, pulzným oxymetrom, bezkontaktným teplomerom. Od leta bude možné vyšetrenie CRP na počkanie, ktoré odlíši bakteriálny infekt od vírusového a racionalizuje predpisovanú antibiotickú liečbu. Na jeseň plánujeme zakúpiť inovatívny prístroj ABI na bezbolestné vyšetrenie, ktorým sa stanoví srdcovocievne riziko pacienta (kôrnatenie tepien - srdcový infarkt alebo náhla cievna mozgová príhoda).

Záleží nám aj na prostredí, v ktorom poskytujeme zdravotnú starostlivosť a preto sa budeme snažiť postupne zvyšovať komfort času stráveného u nás. Nakoľko veríme v efektívne využitý čas, predovšetkým pracujúcich pacientov, zavádzame možnosť bezplatného objednania sa na čas vyšetrenia a jeden deň vyhradený do neskorých poobedných hodín pre zamestnaných. Ďalej ponúkame eRecept, kedy si Vaše pravidelné lieky budete môcť objednať elektronicky.

K tomu, aby ste sa stali našimi pacientmi, stačí podpísať dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti s našou ambulanciou a ostatné vybavíme za Vás. V prípade akýchkoľvek otázok nás neváhajte kontaktovať!

Vždy aktuálne informácie a všetky kontakty budú dostupné na stránke www.vasadoktorka.sk. Taktiež zostáva aj uvedené mobilné telefónne číslo do ambulancie: 0940 366 805.

Tešíme sa na Vašu návštevu!

kolektív ambulancie

Ordinačné hodiny:

Pondelok, Streda, Štvrtok:
07:00-08:00 Preventívne prehliadky a odbery
08:00-10:00 Akútne choroby a stavy
10:00-12:00 Kontroly a potvrdenia
12:30 -13:30 Len objednaní pacienti a návštevy

Utorok:
09:00-10:00 Objednaní a návštevy
10:00-12:00 Akútne choroby a stavy
12:30-17:00 Objednaní a pracujúci pacienti

Piatok:
07:00-08:00 Preventívne prehliadky a odbery
08:00-10:00 Akútne choroby a stavy
10:00-12:00 Kontroly a potvrdenia

So štvornohými priateľmi do prírody

Pekné počasie láka do prírody a lesa. S príchodom jari, keď sú už dni zreteľne dlhšie, a slnko nie len svieti ale aj hreje, je ideálne urobiť si výlet s priateľmi do lesa za mesto, alebo na menšiu turistiku. Niektorým z nás robí spoločníka aj štvornohý kamarát.

Polia, lúky a lesy ožili. Často ich vidíme už z diaľky. Z rána. Na pastve. Niekedy ich je pár, inokedy celé stádo. Niektorých prítomnosť vnímame v prírode len podľa odtlačkov stôp. Iní sú pre nás „neviditeľní“ , ale môžeme ich počuť. Nevidíme ich, oni vidia nás. Vstupujeme do ich sveta. My a náš spoločník. V prírode, ďaleko od hluku ciest sa cítime voľní, a preto voľnosť doprajeme aj našim psím miláčikom. Veď prečo nie.

Ten na rozdiel od nás vníma okolie inak. Najmä prostredníctvom pachov, ktoré sú všade naokolo. Každí z nás, kto chodí so psíkom mimo „civilizáciu“ si iste všimne zmeny, ktoré nastanú v jeho správaní. Je jedno či pri nás cupká čivavka, alebo leonberger. Stopy zvierat v podobe pachových mrakov môžu psíka vo vami nestráženej chvíli zaviesť ďaleko od vás. Najskôr len na pár metrov, no niekedy sa ani nenazdáte a odrazu je váš psík preč. Medzitým v lesných porastoch odpočíva zver. V jarných mesiacoch navyše spoločne s mláďatami. Ich vystopovanie, vyrušenie a následne prenasledovanie môže mať následky.

Legislatívne opatrenie je uvedené v zákone o veterinárnej starostlivosti: § 22 ods. 6. Určitú špeciálnu kategóriu tvoria služobné psy, ktoré sa používajú pri záchranných prácach, alebo policajné psy, prípadne poľovnícke psy. Tieto majú špeciálny výcvik, a aj označenie. Dokážu vyhľadať nezvestné osoby, drogy, zbrane, alebo aj výbušniny. Ďalšou kategóriou špeciálnych psov sú vodiace alebo asistenčné psy. Podrobnosti a podmienky ich držania sú uvedené v zákone č. 282/2002 Z. z., v § 4 - popis vodenia psa držiteľom.

Na prechádzke, či turistike je potrebné si taktiež uvedomiť, že priestor, do ktorého vstupujeme môže byť poľovným revírom. Preto aj keď bežne človek neovláda zákony, avšak so svojím psom navštevuje les, mal by predsa len nahliadnuť do zákona 274/2009 Z. z. Zákon o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Konkrétne na § 24 , kde je okrem iných informácií uvedené, že je zakázaný voľný pohyb psa vo väčšej vzdialenosti ako 50 metrov od držiteľa/majiteľa. Toto sa samozrejme týka civilných osôb. V zákone sa ďalej píše, že pokiaľ sa vzdiali pes od osoby na viac ako 200 metrov, je v podstate sám v ohrození, nakoľko § 29 tohto zákona určuje právo na jeho usmrtenie.

Preto skôr ako sa vydáme na výlet, či turistiku je vhodné zistiť, či naša cesta nevedie práve cez poľovné revíry, alebo chránené oblasti - Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Tretia časť tohto zákona sa venuje územnej ochrane prírody a krajiny. Na Slovensku poznáme päť stupňov ochrany prírody. Ak sa ocitneme na území so 4. a 5. stupňom ochrany, znamená to, že voľný pohyb psa je zakázaný.

Aj keď čítanie zákonov nie je asi nikoho hobby, s ohľadom na bezpečnosť svojho štvornohého kamaráta, svoju vlastnú a neposlednom rade i bezpečnosť obyvateľov našich lesov, je znalosť pravidiel nutnosťou, na ktorú netreba zabúdať.

redakcia

Prvoprijímajúce deti v Nových Sadoch
Autor fotografie: Kamil Buranský

Prvoprijímajúce deti v Šuriankach
Autor fotografie: Martina Mikulášiková

Veľká farská slávnosť – slávnosť prvého svätého prijímania

Posledná májová nedeľa bola pre 19 detí v Nových Sadoch veľkým dňom. Dňa 26. mája 2019, na 6. Veľkonočnú nedeľu, v rímskokatolíckom kostole sv. Štefana Kráľa s čistými srdcami pristúpili k svojmu prvému svätému prijímaniu.

Príprava na tento veľký deň sa začala pred niekoľkými mesiacmi. Pod vedením nášho pána farára Mgr. Jána Chrenšča sa na hodinách náboženstva usilovne učili nielen základné modlitby, sviatosti, pravdy, prikázania a zákonitosti, čítali zo života svätých, ale predovšetkým sa snažili pochopiť ich podstatu a k tomu im pomáhalo aj pravidelné nedeľné čítanie z evanjelia a jeho vysvetlenie.

V nedeľu o 10:30 hodine rodičia doviedli svoje deti v bielych rovnošatách s krstnými sviecami. Na začiatku svätej omše deti s pánom farárom spoločne vošli do kostola a radostne zaspievali úvodnú pieseň: „Ó, drahý brat, zavediem Ťa pred oltár. Tam uvidíš, tam objavíš, kto je Tvoj nebeský Pán.“ Čítania zo svätého písma, čítanie prosieb a aj spievanie piesní v podaní prvoprijímajúcich detí, pri ktorých ich sprevádzal pán farár hraním na gitare, navodilo príjemnú slávnostnú atmosféru.

„Keď sa slávnostné šaty odložia, pán Ježiš nech v srdci ostane“, znelo na záver z úst pána farára a vyjadril želanie, aby aj po prvom svätom prijímaní deti nezabúdali pravidelne chodiť na sväté omše.

Ku koncu nechýbali pamiatkový list so svätým ružencom a spoločná fotografia.

Ďakujeme pánovi farárovi Mgr. Jánovi Chrenščovi za jeho otcovský prístup k našim deťom a všetkým, ktorí akokoľvek prispeli k uskutočneniu tohto krásneho dňa

Mgr. Anna Margetínová

Rytierske slávnosti

Na známosť sa všetkým dáva, že v kaštieli v Nových Sadoch sa 19. mája konala veľká sláva. Park sa na hradné nádvorie zmenil, a drak Fénix kvôli šikovnosti rytierov zlosťou penil. Princezná zakliata v guľatej vežičke chýbala kráľovi aj kráľovskej mamičke. A tie naše šikovné deti, ju svojou odvahou vyslobodiť chceli. Ako to už v rozprávkach býva, tento článok šťastný koniec ukrýva.

Toto májové nedeľné popoludnie patrilo rytierom a princeznám. Park pri kaštieli sa zmenil na čarovné miesto, kde sa každý splnením úloh rytierom mohol stať. Podujatie sa začalo príhovorom kráľovnej a kráľa, ktorí poprosili naše deti, aby im pomohli vyslobodiť ich uväznené dcéru z kaštielnej veže. Zajal ju tam zlý drak Fénix. Úlohou detí bolo splniť všetky súťažné disciplíny. Na ich splnenie potrebovali súťažné kartičky, ktoré pre nich pripravili rytieri z ďalekej Tyrnavie. Hneď prvá úloha dala zabrať snáď všetkým zúčastneným, išlo o disciplínu s názvom viacmiestne chodúle, kde úlohou detí a ich rodičov, či kamarátov bolo skoordinovať spoločne ich pohyby a premiestniť sa pomocou chodúlov na druhú stranu parku. Poviem vám, bola to veľká zábava. Najmä vtedy, keď ste chceli súťažiacich podporiť a výkrikom ste ich úplne vyviedli z rovnováhy. Chlapcov zaujala najmä disciplína hod sekerou. Nielenže vyzerala nebezpečne, ale úspechy vrhačov sekier motivovali ďalších a ďalších na lepšie výsledky. Pre tých, čo cibria svoju presnosť bola pripravená streľba z luku. Slamený terč dostal od našich detí zabrať. Svoju zručnosť mohli predviesť aj pri hode kruhov na jednorožca, či pri streľbe z katapultu. Kráľovský kat vyzýval návštevníkov podujatia na zmeranie si síl z jeho svalmi. Kto kata nepretlačil, musel mu zoťať ruku. Hradný kaukliar si pre deti pripravil kartové hry a kráľovský (z)radca zase hádanky. Deti si mohli pochutnať na otrávených jablkách a magickom nápoji, ktorí im pripravili bosorky. Hradný šašo zabával všetkých návštevníkov a deti si vyskúšali hod na plechovky a do kruhov. Popoludnie sme ukončili slávnostným pasovaním rytierov a vyslobodením princeznej z vežičky. Dúfam, že rytieri a princezné z našej obce budú statočne hájiť česť kaštieľa až do ďalšieho rytierskeho podujatia.

I.F.

Ako separujeme

Od roku 2019 je zmena v poplatku za uloženie komunálneho odpadu na skládke. Pre nás obec a občanov to znamená, že čím viac odpadu vyseparujeme, tým bude náš poplatok za uloženie nižší. Za rok 2018 mala naša obec podiel vyseparovaného odpadu 49,12 % z celkového množstva komunálneho odpadu. Chceme Vás aj touto cestou požiadať o dôsledné dodržiavanie podmienok separovania odpadu. Do príslušných smetných nádob dávajte len taký odpad, ktorý do nich skutočne patrí. **Organizácie zodpovednosti výrobcov, ktoré od nás odoberajú separovaný odpad, kontrolujú, čo sa v smetných nádobách nachádza.** Keď je tam zmiešaný odpad, toto nepotvrdia ako separáciu, ale všetko takéto množstvo sa započíta do komunálneho odpadu.

Chceme poukázať aj na iné problémy a postrehy pri zbere odpadu:

1. Na všetkých cintorínoch sú umiestnené aj hnedé smetné nádoby na biologický odpad, a na nich je upozornenie, čo sa nesmie do nich dávať. Aj napriek tomu tam pravidelne nachádzame napr. plastové a sklené kahance, uschnuté kvety aj s platovým alebo celofánovým obalom a dokonca aj vrecia s odpadom z domácností. Takýto odpad nemôže byť vyvezený ako bioodpad.

2. Do kontajnerov na sklo patrí len klasické sklo (napr. biele a farebné fľaše, poháre, črepy z okenného skla a pod.). Zrkadlá, technické sklo, auto-sklá nemôžu ísť do týchto kontajnerov. Takisto poháre s uzáverom a stretli sme sa už aj s tým, že niektorí ich vyhodia zatvorené ešte aj so zaváraninou. Tiež často nachádzame sklo vo vreciach, alebo len tak voľne uložené okolo kontajnerov – rôzne črepy a celé table z okien. Toto je veľmi nebezpečné, lebo v okolí sa pohybujú často deti a môže prísť k úrazu. Žiadame Vás všetkých, aby ste sklo dávali do kontajnerov a neodkladali okolo nich. Je potrebné dodržiavať poriadok v okolí kontajnerov. Pri kontajneroch bývajú uložené aj čelné a iné sklá z aut. Výmenu skiel na autách je potrebné dať urobiť v autoservise, kde tieto sklá aj zlikvidujú. Obec toto sklo potom likviduje na vlastné náklady, lebo do kontajnera na sklo nepatrí a zberová spoločnosť ho neprevezme.

3. Pri zbere veľkorozmerného odpadu tiež platia určité pravidlá. Tento je určený na to, aby ste do neho ukladali odpad, ktorý sa nezmestí do klasickej smetnej nádoby. Kontajner nie je určený na to, aby sa do neho odložilo zariadenie celého rodinného domu napr. pri predaji alebo kúpe rodinného domu. Tu je potrebné, aby si majiteľ, či už nový alebo pôvodný, objednal u zberovej spoločnosti samostatný kontajner. Kontajner na veľkorozmerný odpad nie je určený na to, aby sa majiteľ takejto nehnuteľnosti zbavil nepotrebných vecí na úkor ostatných spoluobčanov.

4. Pri zbere elektro-odpadu odovzdávajte pokazené elektrospotrebiče kompletné. Obal z chladničky alebo práčky (bez motora) nie je elektro-odpad. Toto je potrebné odovzdať pri zbere veľkorozmerného odpadu.

5. Do kontajnerov na šatstvo dávame textil a obuv - veci, ktoré sa dajú ešte použiť. Do kontajnera nemôžu ísť handry znečistené olejom, vazelínou a pod. Toto dávame do čiernej smetnej nádoby. Kontajnery sa vyvážajú v pravidelných intervaloch raz mesačne. V prípade, že je kontajner plný, nenechávajte pri ňom tašky alebo vrecia s takýmto odpadom. Zbytočne potom v ich okolí vzniká neporiadok. Je potrebné počkať kým kontajner vyprázdnia a potom odpad vložiť do neho.

Obraciame sa na Vás všetkých so žiadosťou o dodržiavanie zásad separovania a tiež o dodržiavanie poriadku a čistoty v okolí kontajnerov na verejných priestranstvách a cintorínoch.

Marta Šlosárová

Rodáčka z Nových Sadov si získava aj srdcia českých čitateľov

Meno Eva Hrašková nie je známe len slovenským milovníkom literatúry, ale stále väčšej obľube sa teší aj za hranicami Slovenska. Hoci naša spisovateľka od roku 2016 neprišla so žiadnou novou knihou, nezaháľa a teší sa prekladom do českého jazyka. V roku 2018 sa českí čitatelia najprv oboznámili s knihou Nebe voní tebou (v pôvodnom znení Nebo vonia tebou bola vydaná ešte v roku 2015), koncom roku sa na ich knižný trh dostala aj kniha Sestra (v pôvodnom znení Sestra - Krvavé Šenky sú tentoraz naozaj krvavé, 2016). „Tohtoročný Marec - mesiac knihy ma potešil posledným prekladom mojej knihy Rande so svokrou - český čitateľ ju nájde pod názvom Rande s tchýní, čomu sa neskutočne teším. Zároveň mi je to aj trošku ľúto, lebo moje domovské české vydavateľstvo Naše vojsko preložilo už všetky knihy, ktoré som publikovala na Slovensku, a tak si nielen slovenskí, ale aj českí čitatelia budú musieť na ďalšiu knihu z môjho pera chvíľu počkať.“

Na otázku, či sa dočkáme tento rok knižnej novinky Eva odpovedala neurčito: „Času na písanie mám menej (často dokonca žiadny), ale verím, že rok 2019 by mohol byť tým, v ktorom sa svojim čitateľom opäť pripomeniem.“ Žánrom sa podľa autorkiných slov máme nechať prekvapiť.

Či už spisovateľka poteší ženské čitateľky alebo opäť prinesie príbeh, z ktorého zamrazí, sa dozvieme možno koncom roka. Budeme jej držať palce, aby opäť oslovila čo najviac čítaniachtivých priaznivcov.

redakcia, Eva Hrašková

Usmrtenie srnčej zveri voľne pohybujúcimi sa psami

Na prelome mesiacov máj a jún v roku 2018 došlo v okolí obce Malé Ždužie k minimálne dvom potvrdeným prípadom usmrtenia srnčej zveri voľne pustenými psami. V prvom prípade sa jednalo o srnu, ktorá bola vo vysokom štádiu gravidity a jej usmrtením došlo k úhynu jej dvoch ešte nenarodených srnčiat. V druhom prípade sa jednalo o srnca, nájdeného v tesnej blízkosti obce Malé Ždužie. Z fotografií je zrejmé, že sa zver snažila do poslednej chvíle zachrániť útekom, čoho dôkazom sú tržné rany na zadných nohách a krku. Z tohto dôvodu žiadame chovateľov psov, aby rešpektovali zákon a platnú vyhlášku a nepúšťali svojich zverencov mimo priestorov na to určených. Zver je zbytočne stresovaná voľne sa pohybujúcimi psami a neraz dôjde k jej usmrteniu. Na jar v čase kladenia a výchovy mláďat srnčej, bažantej a zajačej zveri je nutné zabrániť takýmto incidentom. Obecný úrad Nové Sady určil takýto priestor, pri potoku Radošinka medzi obcami Čab-Sila, Nové Sady až po Malé Ždužie. Veríme, že nás v našom celoročnom úsilí o zachovanie a zveľaďovanie stavov voľne žijúcej zveri podporíte rešpektovaním tohto nariadenia.

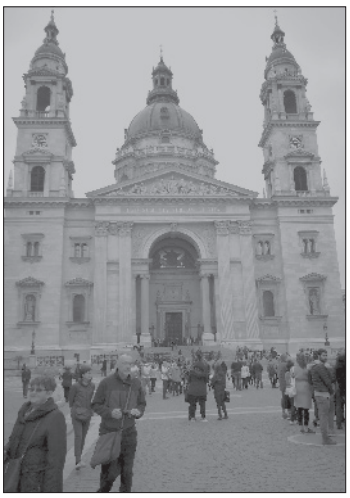
Poľovnícke združenie Nové Sady

Stavanie mája v škole

Aj v tomto školskom roku sa chlapci z deviateho ročníka pochlapili a všetkým dievčatám našej školy postavili krásny máj. Tento zvyk si škola zachováva naďalej a pre deviatakov je istým signálom, že ich panovanie v škole sa pomaličky končí. Deviataci máj postavia a chlapci z ôsmeho ročníka ho po mesiaci zložia. Je to symbolické postupné odovzdávanie kompetencií najstarších žiakov školy svojim nástupcom. Aj tento rok teda predzáhradku našej školy zdobil krásny máj, plný farebných stužiek a žiackych podpisov.

Mgr. Mário Ručkay

Obecný výlet - Budapešť

Zase ten obecný výlet. Takto som si lámala hlavu hneď na začiatku roka. Odkedy som pracovala vo funkcii kultúrnej referentky sa všetky naše pokusy o obecný výlet skončili tak, že sa neuskutočnili. Najprv nám uzávierka Strečna prekazila výlet na pltiach a potom sa akosi záujem o výlety vytratil. Neprišlo nič, čo by bolo vhodné a lákavé. Preto sa moje plánovanie začalo s veľkými obavami. Neskôr som sa začala pohrávať s myšlienkami vycestovať do zahraničia, aj keď presvedčená som veru nebola. Aspoň, že sa našla kolegynka, ktorá ma podporovala a povedala, nech to vyskúšame. Napadla nám Budapešť. Budapešť (po maďarsky Budapest, v staršej slovenčine aj Pešťbudín) je hlavné a najväčšie mesto Maďarska, hospodárske, dopravné a kultúrne centrum krajiny. Je mestom so župným právom a tiež správnym centrom Peštianskej župy. Veľkomesto vzniklo v roku 1873 zlúčením troch dovtedy samostatných miest Budína (maď. Buda, nem. Ofen), Starého Budína (maď. Óbuda) a Pešti (maď. Pest). Do roku 1918 bolo hlavným mestom Uhorského kráľovstva, v rokoch 1919 – 1945 Maďarského kráľovstva, po roku 1945 Maďarskej republiky. Rozprestiera sa po oboch brehoch rieky Dunaj na ploche 525 km², má vyše 1,7 milióna obyvateľov. Plánovanie sme ale nenechali iba na náhodu. Oslovili sme cestovnú kanceláriu Turancar, ktorá nám pomohla vystavať zaujímavý program aj bez dodatočných investícií do vstupného. A prišiel deň, kedy som nesmelo zapla rozhlas a vyhlásila možnosť zúčastniť sa obecného výletu. Pamätám si, že to bola streda dopoludnia. Hlásenie som potom zopakovala ešte vo štvrtok. V piatok ráno ma prekvapil plný zoznam a 10 náhradníkov pod čiarou. Veľmi som sa tešila, že o výlet bol taký záujem. Hurá, konečne nezostalo iba pri plánoch. Ani som sa nenazdala a bola sobota 13. apríl. K autobusu prichádzali prví prihlásení s úsmevom napriek tomu, že nás z Nových Sadov odprevádzal dážď. Snáď majú všetci dáždniky, pomyslela som si. Druhá veľká skupina nastúpila v Sile a hor sa kilometre južne. Sprievodkyňu sme vyzdvihli v Nových Zámkoch a veľmi sme si sadli. Zaujímavými informáciami nás zahrnula už v prvých minútach. Toto bude dúfam dobrý deň, pomyslela som si. Očakávanie ako dopadne tento výlet sa zväčšili vstúpením do Maďarska. Už to bolo akési iné. Asi 15 kilometrov pred Budapešťou nás privítalo slniečko. Neverila som vlastným očiam. Prvá naša zastávka bola tržnica a s tým spojené nákupy. Najprv sme chceli návštevou tejto pamiatky ukončiť náš výlet, ale sprievodkyňa nám odporučila ísť najskôr, aby sa nestalo, že ju potom nestihneme. Tržnica pochádza z konca 19. storočia. Podľa štatistiky ju denne navštívi 40 tisíc návštevníkov z Maďarska a zo zahraničia, či už cielene za nákupmi, alebo v rámci prehliadky. Veľká tržnica je najväčší krytý trh v Budapešti.

Na prízemí nájdete veľký výber salám, mäsa, syrov, ovocia a zeleniny. Na druhom poschodí sa predávajú nielen potraviny, ale aj remeselné výrobky, odevy, výšivky, šachovnice či ďalšie suveníry. Obľúbenými produktmi sú maďarské štipľavé korenie a víno Tokaj. V suteréne sa nachádza rybí trh, malý ázijský obchod s potravinami, supermarket a malé drogérie.

Tržnica vás určite na prvý pohľad zaujme svojou jedinečnou architektúrou. Kovová konštrukcia strechy je stále pôvodná. Pokrýva ju ozdobná Zsolnayho dlažba. Vzhľadom k výhodnej polohe v meste a veľkosti Veľkej tržnice bola tržnica vybraná, aby slúžila ako „centrálna“ mestská tržnica. Veľkú tržnicu by ste mali vidieť, aj keď si nič nechcete kúpiť. Pri troche šťastia tam môžete stretnúť nejakú celebritu alebo zahraničných politikov. Po poslednej rekonštrukcii roku 1984 tržnicu oficiálne otvorila Margaret Thatcherová, bývalá britská premiérka. Medzi návštevníkmi nechýbala ani princezná Diana, či japonskí cisári. Nákupy sme teda absolvovali už ráno. S taškami sme sa pobrali k autobusu a namierili sme si to k Námestiu hrdinov s pomníkom Milénia a k Andrássyho triede. Teda mysleli sme si to. Pán šofér nám trochu zablúdil a nakoniec sme si užili aj typický zápchu v hlavnom meste Maďarska. Ale nakoniec sme dorazili správne. Námestie hrdinov po maďarsky Hősök tere je jedno z najvýznamnejších budapeštianskych námestí. Spolu s Andrássy út a Budínskym hradom sú súčasťou Svetového dedičstva UNESCO. Hősök tere sa nachádza na severnom konci Andrássy út, hneď pri mestskom parku – Városliget. Pod námestím sa nachádza rovnomenná stanica budapeštianskeho metra. Cestou späť sme navštívili Baziliku sv. Štefana, ktorá nás všetkých uchvátila natoľko, že to bolo to správne miesto urobiť si spoločnú fotografiu z výletu. Bazilika sv. Štefana (Szent István Bazilika) sa nachádza v blízkosti Parlamentu. Je najväčším rímskokatolíckym chrámom v Budapešti. Leží v peštianskej časti Lipótváros, jej mohutnú, monumentálnu kupolu vidieť z veľkej vzdialenosti. Je vysoká 96 metrov, čo pripomína milénium príchodu maďarských kmeňov do Karpatskej kotliny v roku 896. Chrám bol postavený v rokoch 1851-1905. Pôvodná kopula bola búrkou v roku 1868 úplne zničená, neskoršie ju prestavali v neorenesančnom štýle. Najznámejší jeho stavitelia boli József Hild a Miklós Ybl. vysvätený bol v r. 1905. V Bazilike sú uchované sochy, obrazy, maľby na skle významných maďarských umelcov, ktorí zobrazovali národných svätcov, stredovekých cirkevných hodnostárov. V kaplnke sa nachádza vzácna relikvia, nabalzamovaná pravá ruka prvého maďarského kráľa Štefana, neskôr vyhláseného za svätého. Do chrámu sa zmestí až neuveriteľných 8500 veriacich. Z veže baziliky je nádherný výhľad na mesto. Ale týmto výhľadom sme sa nenechali odradiť od návštevy Budínskeho hradného areálu, kde sa nachádza aj Kráľovský palác. K nemu sme sa dostali cez známy Szechenyiho reťazový most.

Budínsky hrad (maď. Budai Vár, tur. Budin Kalesi) je historický hrad uhorských kráľov v Budapešti. V minulosti sa nazýval aj Kráľovský palác (maď. Királyi-palota) a Kráľovský hrad (maď. Királyi Vár). Postavený je na južnom svahu hradného vrchu, neďaleko starého hradného areálu (maď. Várnegyed), ktorý je známy stredovekými a barokovými budovami a verejnými budovami z 19. storočia. Je prepojený na námestie Adama Clarka a Sečéniho most pomocou lanovky. Budínsky hrad

je súčasťou svetového dedičstva UNESCO od roku 1987. Našou poslednou zastávkou bol vrch Géllert s Citadellou a s výhľadom na nádhernú panorámu mesta. Poviem vám, že sa nám už ťažko z autobusu vystupovalo, keď sme videli ďalší kopec pred nami, ale stálo to zato. Odchádzali sme z Budapešti s tým najkrajším obrázkom a to večerným mestom ako na dlani. Vtedy ma to akosi dostalo. Cestou domov som sledovala mojich spolucestujúcich s myšlienkou, že je to môj prvý a zároveň posledný výlet na dlhšie obdobie, že týchto ľudí budem stretávať už z inej pozície a že mi hlavne budú veľmi chýbať. Bol to naozaj čarovný výlet. Ďakujem veľmi pekne všetkým, ktorí boli jeho súčasťou a napísali mi týmto výletom krásnu bodku za predchádzajúcou etapou.

I.F.

Stavanie májov

U nás, ako vždy, v množnom čísle. V našej obci nemáme jeden, ale hneď 4 máje. Mesiac máj sa vo všeobecnosti považuje za obdobie lásky a zrodu nového života. Májová zeleň bola symbolom sily a dobrého rastu. Najvýznamnejšie postavenie medzi rastlinami mal vo zvykoch tohto obdobia strom, ktorý sa v tejto súvislosti označuje ako máj. Máj stavia obyčajne mládenec dievčaťu, o ktoré sa uchádza, a ich stavanie je rozšírené na celom území Slovenska. Ako máj slúžili najmä vysoké rovné stromy (najčastejšie jedle alebo smreky) zbavené kôry. Ich vrcholce sa zdobili pestrofarebnými stuhami. Máje sa stavajú v noci a nasledujúcu nedeľu mládenci obchádzajú domy, pri ktorých stojí máj, a vyberajú „poplatky“ na nadchádzajúcu zábavu - majáles. Zvyk stavania májov sa v zmenenej podobe udržal dodnes, stavia sa však zväčša jeden ovenčený strom uprostred dediny alebo hlavného námestia. Vztýčený ostáva spravidla počas celého mája, aby ho následne slávnostne odstránili pri oslavách váľania mája. U nás ho stavajú nielen mládenci, ale hlavne tí praví skalní, ktorí sa tejto peknej tradícii venujú každoročne a nie v noci, ale ešte za svetla a za spolupráce s miestnymi deťmi, ktoré ich zdobia, alebo vytvárajú program. Tento rok opäť pri stavaní májov nemohol chýbať Detský folklórny súbor Pelikánik, ktorý je už neodmysliteľnou súčasťou tejto peknej tradície. Novinkou tento rok bola spolupráca Obecného úradu a Telovýchovnej jednoty v Nových Sadoch, ktorá navrhla trochu oživiť túto tradíciu a pre deti pod svojou hlavičkou pripravili na ihrisku v Nových Sadoch nafukovacie atrakcie. Tu si deti mohli vyskúšať napríklad demolačnú zónu, bugee running, či rodeo býka. Pre milovníkov zvierat pripravili vozenie na koníkovi. Odvážne deti si mohli vyskúšať adrenalínovú jazdu na štvorkolkách, ktoré si pre deti pripravil pán Zetka s manželkou a priateľmi. Samozrejme zástupcovia futbalistov nezabudli ani na dospelých a pripravili hudobné vystúpenie skupiny Rebriňák a tanečnú zábavu do skorých ranných hodín. Veď tak by to aj malo byť – až do rána bieleho, aby nám niekto ten máj neodpílil.

redakcia

Fašiangové hodovanie

Bujará zábava, fašiangové sprievody, uvoľnené spoločenské konvencie, bláznivé masky, vôňa zabíjačkových špecialít a smažených šišiek, sýte jedlá, sladké pokušenia a občas i voľnejšie mravy. Korene fašiangových zvykov siahajú do dávnej minulosti slovanských pohanských rituálov. **Fašiangy** boli odjakživa symbolom radosti, veselosti a hojnosti. Sú v podstate obdobím prechodu **od zimy k jari**. Zvyky a obrady fašiangového obdobia symbolizovali činnosti na zabezpečenie úrody a plodnosti. Slovo fašiang pochádza z nemeckého „vast-schane“, čo značí niečo ako „posledný nápoj“ alebo aj „výčap“. Odkazuje sa tak na príchod pôstneho obdobia pred Veľkou nocou. Pôvodne boli Fašiangy známe ako mjasopust, ktorý označoval koniec jedenia mäsa pred pôstom. Významom i časovo sú tieto dva výrazy rovnocenné. Fašiangy boli a sú akýmsi veselým spojivom medzi vážnym časom **Vianoc** a vážnym obdobím **predveľkonočným**. Fašiangy taktiež označovali obdobie, ktoré ukončovalo priadky a za ktorým nasledovalo tkanie. V tomto období sa uskutočňovala aj väčšina svadieb, odohrávali sa rôzne zabíjačky či tanečné zábavy a prebiehali rôzne iniciačné obrady. Do spoločnosti prijímali mládencov a dievčatá, učni sa po prejdení niekoľkými náročnými skúškami počas bohatých cechových zábav stávali tovarišmi, cechy volili nových cechmajstrov. Na dedinách usporadúvali mládežnícke zábavy, v mestách sa zas sprievody vyznačovali maskami či chodením na chodúľoch.

Viactýždňový sviatok v minulosti začínal sviatkom **Troch kráľov** a končil o polnoci pred Popolcovou stredou. Toto obdobie predchádzalo štyridsiatim dňom pôstneho obdobia pred Veľkou nocou, kedy sa má upustiť od požívania mäsa. Preto fašiangy oficiálne považovali za **sviatok jedla.** Jediným a hlavným účelom bolo **dosýta sa najesť.** Až rituálny charakter malo vyprážané pečivo. Lahodné a sýte šišky, pampúšiky, guľky, fánky, chraple, grapne, kreple, fulanki, milostki či herouki tak rozvoniavali v každom **regióne Slovenska.** Bolo zvykom sa riadne najesť pred obdobím pôstu a tradovalo sa aj, že človek bude potom hladný po zvyšok roka. Typické boli aj obchôdzky v maskách, kde mládež získavala **jedlo**, z ktorého sa potom niečo spoločné urobilo. Každý jedol fašiangové šišky, veselo popíjal, spieval a tancoval pri hudbe. **Fašiangové zábavy** trvali od nedele do utorka, niekde až do stredy. Svojským spôsobom dočasne rušia zavedené poriadky a normy. Fašiangy sa oslavovali hravosťou. Neboli žiadne predpisy, žiadne tresty, spytovanie svedomia, žiadne pôsty. Z ko-

môr vtedy zmizlo veľa mäsa, veľa pitia. Ľudia si jednoducho túžili užiť. V tomto období sa odohrávalo veľa akcií a každú nedeľu sa konali tanečné zábavy alebo bály. Na fašiangový pondelok sa konal "mužský bál", kam smeli len ženatí a vydaté. Ženy v rozpore s vtedajším tradičným životným štýlom poriadali počas fašiangov roztopašné ženské zábavy s množstvom alkoholu, tancami a sánkovačkami. Obyvatelia **Slovenska** si na bujaré fašiangové zábavy veľmi potrpeli, čo bývalo mnohokrát tŕňom v oku cirkvi. Vtedy však bývali fašiangy o dosť hlučnejšie a odviazanejšie ako dnes. Každý sa snažil užiť si fašiangové zábavy ako najlepšie vedel. Veselili sa bohatí i chudobní, páni aj sluhovia, majstri či tovariši. Najmä **dedinské tancovačky** sa tešili veľkej obľube a preto niet divu, že všetci sa náramne radovali, keď fašiangy trvali čo najdlhšie. Naopak, krátke obdobie fašiangové bolo postrachom, o čom hovorí i pranostika: „Krátke fašiangy – tuhá zima." Mimoriadne natešené boli mladé vydajachtivé devy, pretože časté veselice poskytovali veľa možností nájsť si a uloviť si toho „pravého". Hovorievalo sa, že ak sú fašiangy dlhé, vydajú sa aj škaredé dievky. K najstarším maskám patrili muži preoblečení za ženy, prespanky alebo Cigánky. Za odmenu dostávali slaninu, klobásu, vajíčka, koláče a samozrejme aj vypiť, predovšetkým pálenky. K typickému pečivu "na ponúkanie" patrili smažené šišky, pampúšiky a fánky. Každá obec mala svoje tradičné vinšovačky a masky na dvore domu nikdy nezabudli domácich vyzvŕtať. Vyvrcholenie fašiangových sviatkov bolo vo fašiangový utorok, posledná muzika bola spojená **s pochovávaním basy.** Pri tomto symbolickom pohrebe miestni občania v prestrojení za farára, organistu a kostolníka uskutočnili obrad, pri ktorom bolo veľa plaču, smiechu a zábavy všetkých prítomných. Akt pochovania basy symbolizoval, že hudobné nástroje zmĺknu, zábava sa končí, nastáva obdobie pôstu a ľudia sa majú ponoriť viac do seba. Cez Popolcovú stredu mali ženy viac dovolené, mali svoj sviatok, a aj preto túto stredu nazývali tiež Škaredá. Bol to čas, kedy ľudia už pojedli mäso z koncoročných a januárových zabíjačiek, a ešte neprišiel čas mláďat kôz či barančekov. Preto konzumovali väčšinou kaše, strukoviny, kyslú kapustu, múčne jedlá, pili bylinkové čaje a maximálne mali ryby, čiže vlastne jedlá pôstne. Organizmus sa tak prečistil a dosť si oddýchol pred blížiacou sa jarou, kedy sa príroda prebúdza do svojho nového životného cyklu. Popolcová streda je pripomienkou ľudskej pominuteľnosti. Názov dňa pochádza zo zvyku páliť palmy či bahniatka z Kvetnej nedele z minulého roka. Takto získaný popol sa používa pri bohoslužbe Popolcovej stredy, kedy sú veriaci poznačení krížikom, popolom na čelo. Popolcovou stredou začína štyridsaťdňový pôst spolu so šiestimi nedeľami, ktoré sa doň nezapočítavajú. V období po popolcovej strede sa už neorganizujú žiadne zábavy a podľa **kresťanských tradícií** sa má vtedy človek fyzicky aj duševne pripraviť na Veľkú noc spájajúcu sa so vzkriesením Krista. (Travel in Slovakia)

U nás v obci, sme sa tento rok aj kvôli zničenému obecnému úradu rozhodli vynechať tradičnú zabíjačku a vyskúšať niečo nové. Nikto si nevedel predstaviť, kde by sme všetko teraz zozbierali a hlavne, kde by sme všetko spracovávali. Fašiangové hodovanie sme usporiadali 16. februára v parku pri obecnom úrade. V programe mal vystúpiť Detský folklórny súbor Pelikánik, ale chrípkové obdobie nám tento program prekazil. Samozrejme hudba k podujatiu patrí a svojim vystúpením nám popoludnie spríjemnila speváčka Alena Valentínyová. Vypočuli sme si mnohé pesničky z jej vlastného repertoáru, ale aj nejaké známe „vypaľováky". Návštevníci mohli ochutnať a zakúpiť si tradičné fašiangové jedlá ako jaternice, krvavničky, klobásky, zabíjačkovú kašu, slaninu či oškvarky od profesionálov. Taktiež maďarský zemiakový chlieb, či ochutnať a zahriať sa pri varenom vínku. Pre tých odvážnych, ktorí prišli s fašiangovým doplnkom na oblečení, prípadne v maske čakalo prekvapenie vo forme tombolových cien, ktoré sme žrebovali. Dúfame, že ste medzi nami strávili pekné popoludnie, aj keď trochu chladné.

redakcia

Pomocníčky a pomocníčkovia

Všetci sme sa potešili, keď sa u nás v Nových Sadoch začali objavovať prehánky. V záhradách sme mali čerstvo nasadené a vlaha pre našu budúcu úrodu bola dôležitá. Dažde boli také sýte, že burina v parku pri kaštieli akoby trojnásobne získala na sile. A nielen v parku. Celá dedina akosi ozelenela a naši pracovníci nestíhali kosiť. A teraz čo? Veď nás čakajú Rytierske slávnosti pri kaštieli, ale ten park vyzerá strašne. Tak nám napadla myšlienka zorganizovať brigádu. Veď minulý rok nám Jednota dôchodcov Slovenska a pár dobrovoľníkov veľmi pomohla. Snáď sa tento rok tiež nájdu nejaké dobré duše. Brigádu sme zorganizovali vo štvrtok 16. mája o desiatej hodine dopoludnia. Začali sme veľmi zľahka traja. Obávali sme sa, že nám to bude trvať asi trochu dlhšie. Ale pustili sme sa do toho s veľkým srdcom. Ani sme sa nenazdali a zrazu sa k nám pridávali ďalší a ďalší. Boli sme veľmi prekvapení, lebo to boli všetko nové tváre, ktoré nám prišli pomôcť. Nebolo nás veľa, ale odhodlania sme mali za tridsiatich a park zo zadnej strany bol zrazu krásny. Po dobre vykonanej práci sme si posedeli v parku, trochu sa porozprávali a zabavili sa. **Touto cestou mi dovoľte veľmi pekne poďakovať dobrovoľníkom, ktorí prišli medzi nás a to: Gabriela Ručkayová, Marta Šunderlíková, Oľga Danišová, Kvetoslava Molnárová a Jaroslav Šramko. To ešte nebolo všetko. Zostal nám ešte nevyčistený priestor pred kaštieľom. Na druhý deň sme z okna kaštieľa uvideli žiakov Základnej školy v Nových Sadoch, ktorí sa ako kobylky vrhli na burinu a o chvíľu bolo všetko hotové. Sme veľmi radi, že nám dobrovoľníci, škola, učitelia a žiaci takto nezištne pomáhajú. Ďakujeme.**

redakcia

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

(od posledného vydania)

Blahoželáme mladomanželom

Ing. Miloš Mažár – Petra Stanková
Martin Ružička – Martina Podobová
Michal Pargáč – Denisa Benická
Erik Ostrožlík – Aneta Michalcová

Prišli na svet

Ladislav Kováč
Šimon Goňo
Juraj Černický
Matej Bartoš
Laura Domaníková
Michaela Halvoníková

Naši noví obyvatelia

Juraj Krčmár
Monika Krčmárová
Hana Krčmárová
Oliver Krčmár
Martin Lopušný
Mgr. Stanislava Lopušná
Noemi Lopušná
Ján Nitrianský
Matúš Barborík
Michaela Prešinská
Jakub Prešinský
Adam Prešinský
Marek Prešinský
Ing. Monika Barboríková
Viktória Barboríková
Michal Nikodem
Martin Tuček
Soňa Tučeková
Matej Tuček
Ing. Michal Fábry

Navždy nás opustili

Vladimír Plesník
Jozefína Fábryová
Ladislav Fábry
Štefan Patyla
Agneša Opálková
Milan Belko
Ľudmila Hrašková
Jozef Činčura

Medzinárodný deň detí

Oslavu sviatku tohto detského dňa sme si pripravili presne 1. júna. Brány futbalového ihriska sa pre deti otvorili o 15:00 hodine poobede. Deti dostali súťažné kartičky, ktoré bolo potrebné vyplniť v rôznych súťažných disciplínach. Popasovať sa mohli napríklad s hodom na bodovú stenu, v skákaní vo vreci, prekážkovým behom, streľbou zo vzduchovky, kuše, logickými hrami, hode na plechovky a chodúlami. Po skončení si oddýchli pri divadelnom predstavení „Škola kúziel a mágie“ a nakoniec nás na schladenie čakala veľká penová párty, ktorá mala opäť ako aj minulý rok veľký úspech.

Touto cestou srdečne ďakujeme sponzorom, ktorí materiálne a finančne prispeli na podujatie:

Adverti, s.r.o.
Daniš Stanislav
DaPin, s.r.o.
Doctor´s pub Nové Sady
M – Homza, s.r.o.
Nitriansky samosprávny kraj
Kaderníctvo Vilma Tomková
Kvetinárstvo Staňová
Lekáreň Alfa – Omega Nové Sady
Niss, s.r.o.
PD Devio Nové Sady
Pohostinstvo Rubikon, p. Homa
Pustaiová Eva

redakcia

www.novesady.sk

Veselé zajačiky

Určite si takmer všetci pamätáte na adventný veniec, ktorý sme minulý rok spoločne postavili a ozdobili. Po Vianociach sme ho rozobrali a napadlo nám, že tie balíky slamy, ktoré sme použili by bola škoda len tak vyhodiť. Čo tak z nich niečo vyrobiť? Ale čo? Padla takáto otázka. Rýchlo sme veru na ňu našli odpoveď a rozhodli sme sa, že si ich odložíme a pred Veľkou nocou vyskúšame postaviť veľkonočných zajačikov. Plán to bol veľkolepý, len tá realizácia bola ťažšia. Predstava ako rýchlo to pôjde sa zmenila na hororovú scénku. Keď sme s pani Ručkayovou začali kreovať časti našich zajačikov, vyzeralo to pri úrade ako keby vybuchol senník. A to doslova. Seno bolo všade a my sme sa iba ošívali, kde všade nás to seno škriabe a pichá. Ale nevzdali sme sa len tak bez boja. Prvú sme urobili hlavu pani zajačice, ktorá zo začiatku vôbec nevyzerala ako hlava, ale ako pokazený balík slamy. Ani nevieme ako, zrazu nám to už išlo lepšie, no stále sme si výsledné dielo nevedeli predstaviť, keďže sme všetky časti robili oddelene a dohodli sa, že ich zložíme až na mieste, kde budú stáť. Za pomoci kultúrnej komisie sa nám podarilo zohnať korbáč pre zajačika, materiál na ich tvorbu, či zásterku pre zajačicu. Zhotovenie nášho zajačieho páru trvalo týždeň. Potom prišiel deň „D“, kedy sme do spolupráce museli zapojiť našich kolegov, lebo s telom zajaca a zajačice, by sme my dve veru ani nepohli. Čosi sa nám pred očami začalo tvoriť. Keď sme naše postavičky obliekli, celkom sme sa potešili. Už nevyzerali len ako kopy slamy v parku. Zrazu sa na nás dívali zajačik a zajačica. Snáď ste sa boli na nich pozrieť a spríjemnili vám deň, lebo nám určite. Možno sa k nim o rok pridá aj malý zajačik. Nikto veru nevie.

I.F

Tým, ktorých odvaha, statočnosť a rozvážny čin vytrhli devastujúcemu požiaru z ničivej moci 35 bezbranných škôlkarov

Hovorí sa, že nešťastie nechodí po horách, ale chodí po ľuďoch. Platnosť tohto výroku potvrdil 17. september 2018, kedy v budove novosadského obecného úradu vypukol požiar. Vďaka nesmiernej sile, moci, hĺbke ľudskosti a duchaprítomnosti ľudí nám táto udalosť ukázala, že nezištné konanie a život si treba vážiť, starať sa oň a neustále mať pritom pred očami, že nie je samozrejmý.

27. marca 2019 sa najlepší záchranári z celého Slovenska a laickí hrdinovia záchranných akcií stretli v Bratislave na slávnostnom odovzdávaní ocenení Zlatý záchranársky kríž za rok 2018. Zlatý záchranársky kríž je česko-slovenský projekt, nadrezortné ocenenie záchranárov všetkých zložiek Integrovaného záchranárskeho systému, profesionálnej i laickej verejnosti, ktorého podstatou je hľadať a odmeňovať výnimočné činy.

Laureátom tohto ocenenia v kategórii Záchranársky čin laickej verejnosti sa stal Ing. Ladislav Slávik za záchranu detí z horiacej budovy. Na základe rozhodnutia odbornej poroty mu bolo ocenenie odovzdané po slávnostnej audiencii u prezidenta SR Andreja Kisku. Súbežne redakcia záchranárskeho časopisu Rescue report udelila ocenenia za efektívnu pomoc pri záchranárskom zásahu i pani Eve Pinkavovej, pani učiteľkám materskej školy Martine Brestovskej a Ivane Budayovej, pánom učiteľom zo základnej školy Máriovi Ručkayovi, Stanislavovi Eššemu a Marekovi Peňaškovi.

Im patrí naša nesmierna vďaka a obdiv.....

Mgr. Jana Gaťárová

Výsadba stromov v extraviláne obcí Sila a Malé Zálužie

Členovia Poľovníckeho združenia Nové Sady v mesiacoch november 2018 a apríl 2019 vysadili v extraviláne obcí Sila a Malé Zálužie niekoľko stoviek stromov a kríkov, nakoľko im záleží na životnom prostredí v našom okolí. Stromy boli dosadené do medzí, v ktorých bolo potrebné zahustenie porastu a vytvorenie bariéry proti vetru z dôvodu zníženia erózie pôdy, vytvorenia hniezdnych možností pre vtáky a úkrytov pre zver.

Poľovnícke združenie Nové Sady

Vianoce v zákopoch 1914 – 1918

Nedávno sme si pripomenuli sté výročie ukončenia 1. svetovej vojny, kde bojovalo v uniformách cisársko – kráľovskej armády nespočetne veľa vojakov z nášho územia a treba podotknúť, že niektorí z nich nevedeli ani prečo, či začo a proti komu bojujeme. Boli to hrozné časy a div sa svete boli medzi nimi aj svetlé chvíle, napríklad vianočné sviatky. Armáda si bola zvláštneho významu týchto sviatočných dní plne vedomá a pokiaľ to situácia dovoľovala, snažila sa zaistiť pre mužstvo zvláštny program spojený s lepšou stravou a ďalšími náležitosťami. Spravidla nechýbalo mäso, chlieb a veľakrát bol zvýšený príjem cigariet a nejaká tá fľaška alkoholu naviac.

Spomienky na domov a rodinu, ktoré každý vojak nosil v srdci po celú dobu služby mohol v tento deň zbilancovať čo vždy predstavovalo potencionálne ohrozenie vojenskej morálky. Predchádzalo sa tomu prípravou veselého programu, čo odvádzalo pozornosť vojakov a umožnilo im vnímať svoje okolie aspoň trochu pozitívne. V kasárňach začínala príprava sviatkov veľkým upratovaním a vyzdobovaním ubytovacích priestorov a vianočného stromčeka. Vrcholom dňa bola bohatá večera, spoločný program spojený s rozdávaním drobných darčekov. V podobnom duchu sa oslavoval aj príchod nového roka. Počty vojakov v kasárňach boli od druhej polovice vojny redukované množstvom dovolenkárov, čo navodilo voľnejšiu atmosféru a umožnilo zvýšenie prídelov. Vojaci, ktorí boli na dovolenkách potom vystriedali vojakov, ktorí boli v kasárňach pri príchode nového roka. Väčšinou po večierke sa vojaci odobrali buď na svoje stanoviská, alebo do svojich spoločných priestorov, kde sa modlili a spomínali na svojich najbližších. Poľná pošta fungovala iba sporadicky, ale počas sviatkov sa snažila aby „dopisnice“ a balíčky z domova našli svojich adresátov. O to boli vojaci šťastnejší, keď im prišiel balík a v ňom si každý našiel niečo milé od svojej rodiny, alebo milej. Z kachlí sa valilo príjemné teplo, čo ocenili vojaci, ktorí prichádzali zo strážnych služieb. Spievali sa piesne a koledy po slovensky, česky, nemecky, poľsky, rusínsky a maďarsky, lebo zloženie posádok bolo viac národnostné. Podaním rúk si vojaci priali šťastné a veselé. Spomínalo sa aj na tých, ktorí sa už týchto sviatkov nedožili. Vojakom zalietavali myšlienky na domov v pološere mihotajúcich sa sviečok a praskajúceho dreva z pevných kachlí. Na malých stromčekoch boli zavesené reťaze z papiera, orechy a pár ozdôb, ktoré vojaci vyrábali z toho mála, čo mali pri sebe. Pripomínali im domov a chvíle keď tíško snežilo a vonku nebolo vidieť živej duše. Všetko sa túlilo pod vianočným stromčekom. Večer plynul tichúčko, niekedy bolo počuť z diaľky výbuch či výstrel, ale inak vládlo všade naokolo hrobové ticho. Z niektorých listov sa zdá, že vojaci si s rodinami určili čas, kedy na seba budú myslieť a spomínať. Túžba po svojich drahých a domove bola nekonečná, to potvrdzujú aj výrobky z mosadzných hilzní – nábojníc, ktoré boli na bojiskách na každom kroku. Hovorilo sa tomu „zákopové umenie“. Do nábojníc sa vybíjalo všetko možné, fantázii sa medze nekládli. Okrem balíčkov z domova mohli niektoré jednotky dostať i Liebesgaben – darčekové balíčky zaslané ministerským úradom pre vojenskú starostlivosť alebo dobrovoľnými organizáciami v rámci vlasteneckých kampaní. Táto cenená morálna vzpruha obsahovala napr. čokoládu, cukor, konzervu, sušienky, cigarety, zápisníček s kalendárikom a mapami, pohľadnice, kapesníčky, šijacie potreby a iné. Prvé vojnové Vianoce vošli do histórie predovšetkým vďaka spontánne uzavretému prímeriu, ku ktorému došlo na niektorých úsekoch frontu. Prvotná zámienka k nadviazaniu kontaktu bola snaha pochovať svojich padlých v zemi nikoho. Nepriaznivé počasie a dlhé zimné noci podväzovali možnosti rozsiahlych bojových operácií. Pevne vybudované zimné postavenia a zdanlivý kľud na fronte viedli k tomu, že vojaci zostávali na jednom úseku dlhšie, pričom vznikali podmienky pre neoficiálny kontakt s nepriateľskou stranou v zmysleži a nechaj žiť.

Na niektorých úsekoch frontu cez Vianoce nepadla ani jedna rana z pušky. Rusi na našich vojakov radostne kričali a priali šťastné sviatky. Spievalo sa a hralo na harmonikách. To bol mier bez zmlúv a diplomacie. V ten večer rešpektovali ich city, no na druhý deň sa zase strieľalo. Sľúbili si, že keď budú mať Vianoce Rusi tak sa k nim aj oni zachovajú pekne a nebudú strieľať. No boli úseky, kde sa naopak strieľalo zo všetkých zbraní, ale bola to skôr výnimka, ako pravidlo. Či už Vianoce slávili v zákopoch tak či onak, každého spájalo jedno. Túžba ísť domov a hlavne, aby už skončila vojna a nastal mier. Ten prišiel až po štvorročnom besnení. Niektorí sa konca vojny dočkali v zákopoch, lazaretoch alebo v zajatí, no mnohí sa jej konca nedožilo. V 1. svetovej vojne, ktorá vypukla 28. júla 1914 po atentáte na Františka Ferdinanda d´Este arcivojvodu a následníka trónu v Sarajeve, zahynulo najmenej 96 000 000 vojakov a 7 000 000 civilistov. Zranených bolo vyše 20 000 000 ľudí. Väčšinu obetí vojny tvorili vojaci, často veľmi mladí a neskúsení. V rakúsko-uhorskej armáde existovalo niekoľko peších plukov, ktoré môžeme s určitým nadhľadom nazývať „slovenské“. Medzi takéto jednotky patrili aj Honvédsky peší pluk NYITRAI honvéd gyalogezred sídliaci v Nitre a v Leviciach bol jeho II. prápor. Pluk bol v rámci IV. honvédskeho doplňovacieho obvodu doplňovaný z krajov: tekovský, ostrihomský, hontiansky, bansko-štiavnický a nitriansky. Z toho vyplýva, že ho tvorilo 85 % Slovákov a 15 % ostatných národností. Veliteľom tohto pluku bol plukovník Lazarus Formanek. Spýtajte sa vašich blízkych a otvorte zaprášené škatule s fotografiami. Možno zistíte, že v tomto pluku slúžil aj váš predok.

Peter Matulník

Čas sú peniaze, ale nie je nad „fajront“

Prečo sme vždy kus za časom? Prečo stále nestíhame? Kam sa neustále ponáhľame? Celý život nám niečo uteká, preteká medzi prstami a my v behu naklonený vpred, ako šprintujúci bežec Bolt v cieľovej rovinke „stovky“ sa naťahujeme rukou po niečom, čo ani presne nevieme pomenovať. Ešte pred nedávnom tu boli Vianoce a v tomto krásnom čase sme si každoročne sľubovali ako si to užijeme v pokoji, v kruhu svojej rodiny a blízkych, čo sa nám, len čo popadneme dych po tom veľkom slalome medzi zľavami, pôžičkami, upratovaním a pečením, na tých pár štedrovečerných hodín podarí. Ale ako je to vlastne možné, že dnešní ľudia v super modernej dobe plnej nekonečných výhod a prístrojov na uľahčenie ľudskej práce nestíhajú? Že nemajú čas na svoju rodinu a nieto ešte na rozhovor s ľuďmi, ktorých dennodenne stretávame v práci, či na ulici a niekedy len ticho zazeráme? Prečo to všetko kedysi ľudia dokázali v horších časoch a ešte aj s úsmevom? Viem, väčšina z nás je už znechutená a predimenzovaná z každodenných negatívnych informácií a reklám, ktoré na nás médiá chŕlia, ako z výrobného pásu PVC súčiastok v nejakej automobilke. A viem aj to, že sa to aj keby chceme naraz zmeniť nedá. No postupne každý deň, krôčik po krôčiku, ako sa dieťa učí chodiť, to zvládneme aj my. Veľmi ma teší pohľad na ľudí, ktorí toto dokážu a svojim úsmevom a správaním rozdávajú iným radosť po celý rok. Takže skúsme to aj my a pevne verím, že sa nám to, keď aj v inej forme vráti aj s úrokmi a ten náš život bude o niečo veselší a krajší i napriek rôznym životným situáciám, ktoré nám prináša život. Spomaľte svoje tempo, doprajte si tú pravú radosť a pocit, ktorý vás bude napĺňať a nedovoľte, aby vás pohltil konzumný spôsob života, ktorý nám predstierajú „rýchlokvasené“ celebrity z komerčných kanálov a denníkov. Snáď prechádzka popri potoku a chodníčkoch v našom okolí, ktorých je tu neúrekom, vás správne naladí a naplní. Nerušené čítanie a veľa voľného a dobre využitého času Vám praje

Peter Matulník

Deň Zeme

Každoročne patrí 22. apríl našej krásnej planéte. V tento deň prebieha množstvo rôznych environmentálnych podujatí s cieľom upovedomiť širokú verejnosť na problémy, ktoré stoja za postupným znižovaním kvality životného prostredia. Ľudská činnosť, v mnohých prípadoch bagatelizujúca dopady na životné prostredie, spôsobuje, že zoznam vyhynutých živočíchov a rastlín neustále narastá a v konečnom dôsledku človek, pán tvorstva, sa sám systematicky zabíja. Svetový Deň Zeme sme si v škole pripomenuli viacerými ekologickými aktivitami. Žiaci diskutovali o význame separovania odpadu, o možnostiach kupovania tovarov bez množstva zbytočných obalov, ktoré majú zákazníka prilákať a presvedčiť, no s ich likvidáciou sa nezaoberá už takmer nik. Žiaci poukázali na témy ako čierne skládky, spaľovanie plastových fliaš, znečistenie morí a oceánov ropnými látkami, mikroskopickými časťami plastov, postupné vymieranie živočíchov a rastlín a tiež aj na klimatické zmeny, ktoré pozorujú každoročne i v našich oblastiach. S nápaditou pomocou deviatakov si jednotlivé triedy v kvetináčoch vysadili bylinky a okrasné rastlinky, pre vtáčiky sme zhotovili osem vtáčích búdok, ktoré deviataci rozmiestnia v okolí školy. Týmito a ďalšími aktivitami sme v škole, pod patronátom žiakov deviateho ročníka, strávili príjemné dopoludnie, ktorého cieľom bolo poukázať na negatívnu činnosť človeka a jej dopady na životné prostredie. Zároveň sme si však vysvetlili, že osud našej planéty je v našich rukách a každý z nás môže k jej ochrane malým dielikom aktívne prispieť.

Mgr. Mário Ručkay

www.novesady.sk

Ako sme poďakovali našim mamičkám

Mama je človek, ktorému vďačíme za svoj život. Jej lásku a starostlivosť sme pocítili ako prvú a sprevádza nás stále. Od prvého pohladenia a objatia, od prvých slov a krokov, prehier i úspechov, v dobrom aj zlom. Je našou ochrankyňou, radcom, hrdinkou. Byť mamou nie je ľahké úloha. Naše mamy si preto zaslúžia našu úctu, lásku, pomoc i starostlivosť.

Pri príležitosti Dňa matiek žiaci ZŠ s MŠ Nové Sady pod vedením pedagógov 10. mája 2019 vystúpili so slávnostným programom - Spievanky. Kytičku básní, tanca a piesní venovali ako poďakovanie všetkým mamám a starým mamám.

Mgr. Miroslava Urbánková

Morena v škôlke

Dva týždne pred Veľkou nocou, sme už tradične s deťmi v materskej škole vyrobili bábku zo slamy. Bola to Morena. Deti pomáhali pri jej výrobe, oboznámili sa s rôznymi materiálmi, ktoré sme použili. Keďže Morena symbolizuje zimu a my sme už túžili po jari, rozhodli sme sa, že Morenu vynesieme k potoku. Po ceste deti hovorili rečňovanky ako „Morena, Morena heš do potoka bež!“ a iné. Na moste sme Morenu zapálili a hodili do potoka, čím sme sa rozlúčili so zimou.

kolektív MŠ

Myšky sa hrajú

Dňa 16. mája sme privítali v našej materskej škole divadlo Dúha s predstavením „Myšky sa hrajú“. Rozprávka bola o myškách z rôznych kútov sveta - Francúzko, USA, Japonsko a Afriky ktoré prišli na kongres o zvieratkách. Predstavenie bolo veľmi poučné a deťom sa páčilo. Deti sa hravou formou naučili, že byť nezodpovedný sa nevypláca.

kolektív MŠ

Vynášanie Moreny

V predkresťanských obdobiach naši predkovia uctievali viacero božstiev. Jednou zo slovanských bohýň bola Morena. Táto bytosť vládla zime, chorobám a smrti. Každoročne, v čase blížiacej sa jari, keď už zimy a chorôb mali ľudia vyše hlavy, pokúšali sa ukončiť vládu Moreny tým, že za spevu mladých dievčat vyniesli vlastnoručne zhotovenú podobu Moreny za obec, kde ju rituálne zapálili a hodili do vody. Týmto spôsobom chceli napomôcť k vláde Moreninej sestre Žive, vládkyni jari a života. I my sme príchodu dlho očakávanej jari chceli napomôcť a Morenu sme spoločnými silami piatakov a šiestakov úspešne vyniesli za obec a v miestnom potoku poslali do minulosti.

Mgr. Mário Ručkay

Plavecký výcvik

Na autobusovej zastávke pri základnej škole sa v utorok 14. mája zišla skupinka zababušených žiakov. Teplé vetrovky, čiapky na hlavách... nikto by nepovedal, že je polovica mája. A ešte ťažšie by uveril, kam sa naši dvadsiati piataci vybrali.

Plní nadšenia očakávali autobus. Akoby naschvál práve v ten deň meškal, a tak keď sa konečne usadili v teple autobusu, postupne sa rozmrazovali a podriemkavali. V Nitre ich privítal nielen silný vetrisko, ale aj nepríjemný studený dážď. Dáždniky, ktoré patrili k povinnej výbave, im boli platné asi ako „rybe gumáky“. Prvý a jediný odvážlivec, ktorý ho vytiahol a rozprestrel, mal čo robiť, aby mu neunieslo nielen dáždnik, ale aj jeho. Našťastie prežili – aj dáždnik, aj jeho majiteľ. Pochod cez celé mesto bol v tom daždi a vetre nepríjemný, ale napokon všetci dorazili do cieľa... k dverám Mestského kúpeľa v Nitre.

Dievčatá i chlapci radi vyzliekli navlhnuté vetrovky a čiapky a o chvíľu už v plaveckých úboroch s osuškami cez plecia napochodovali do priestorov bazéna. Keďže v snahe sa zahriať bol ich presun cez mesto veľmi rýchly, museli ešte 15 minút čakať. Ale nenudili sa! So zaujatím sledovali drobcov z akejsi škôlky, ako šantili v „ teplom“ – malom bazéne a ako odvážne plávali pod dozorom inštruktora vo veľkej vode.

Konečne sa dočkali. Im pridelení inštruktori si ich rozdelili na dve skupiny – plavcov a tých, ktorí zatiaľ plávanie tak úplne neovládali. Na začiatku museli všetci zvládnuť poriadnu rozcvičku a po nej sa presunuli k bazénu. Krok za krokom, presnejšie čľupnutie za čľupnutím, zvládli pohyby rúk a nôh a potom to už začalo: splývaj, dýchaj, prsia, kraul... a znova! Tie dve hodiny vo vode dali všetkým poriadne zabrať – teda okrem pedagogického dozoru, ktorý pohodlne sedel na lavičke a sledoval plavecké pokroky svojich zverencov.

Po skončení plávania čakala naše vodné víly náročná úloha - ususiť vlasy. Všetky sušiče v šatni fúkali na plný výkon, ale aj tak ich už chlapci čakali na hlavnej chodbe. Čas si krátili popíjaním horúcej čokolády. Cesta domov bola veľmi podobná rannému presunu – dážď a vietor.

V podobnej atmosfére sa niesol výcvik aj v ďalších troch dňoch. Ako cieľová odmena boli lízanky a najmä „Mokrý diplom“. Jeho získanie bolo podmienené preplávaním celej dĺžky bazéna. O čas ani tak nešlo ako o výdrž. Všetci – teraz už plavci – skúšku zvládli bez väčších problémov, a tak si každý domov odnášal svoj vyplávaný diplom.

Počasie sa umúdrilo a tak si užili aj polhodinový rozchod na pešej zóne. Keďže počasie nebolo naklonené zmrzline, aspoň sa posilnili hotdogmi, fornetami a horúcou čokoládou. Posledná cesta prešla veľmi rýchlo a krásne dni plaveckého výcviku skončili k spokojnosti nás všetkých.

Slobodová Jana

Planetárium

Tento rok navštívilo našu škôlku mobilné planetárium. Pre všetky deti to bol mimoriadny zážitok. Zároveň prostredníctvom rozprávky „So zvieratkami o vesmíre“ získali nové poznatky o vesmíre. Zajac, Krtko, Ježko a Sova, štyria zvierací kamaráti, spoločne s ich novým, rozumným kamarátom Myšiakom sa vybrali do vesmíru a spoznali všetky planéty slnečnej sústavy a dozvedeli sa, že dokonca i na oblohe sa nachádzajú zvieratká. Také, ktoré sú poskladané z hviezd.

kolektív MŠ

Futbalové novinky

V jarnej časti futbalových súťaží sa našim futbalistom, či už dospelým alebo žiakom, darí striedavo. Mužstvo dospelých začalo jarnú časť pod vedením trénera Richarda Rebru z Nitry, avšak po neuspokojivých výsledkoch bol po jarnom kole odvolaný. Mužstvo momentálne vedie hrajúci tréner Roman Fuska. Vedenie klubu však pracuje na letnom posilnení kádra a angažovaní nového trénera. Tak isto vedenie klubu začalo v uplynulých dňoch so zostavovaním mužstva dorastu na novú sezónu a tiež sme otvorili aj kategóriu prípravky. Touto cestou by sme chceli osloviť aj rodičov detí, ktoré majú záujem o futbal, aby sa kontaktovali s trénermi prípravky Štefanom Kopčanom, Dušanom Drietomským a Kristiánom Krasňanským, alebo priamo na futbalovom štadióne v Nových Sadoch.

P.N.

Úspechy našich žiakov v športových súťažiach

Naši žiaci sa po celý rok zúčastňujú na rôznych športových súťažiach (prehadzovaná, vybíjaná, hádzaná, stolný tenis, futbal, floorbal, cezpoľný beh, orientačný beh, atletika).

Výborný výsledok sa nám podaril v Mc Donald Cupe - futbal 1. – 4. ročníka, kde sme sa z 37 škôl Nitrianskeho okresu umiestnili na krásnom 4. mieste a len o kúsok nám ušla bronzová medaila.

Ďalší úspech sa nám podaril 20. mája 2019 na okresnom kole v atletike. Tentokrát jednotlivec Samuel Bahelka získal bronzovú medailu v behu na 1000 m. Na peknom 5. mieste sa umiestnil Filip Novotný v skoku do výšky. Všetkým žiakom chceme poďakovať za vzornú reprezentáciu a do budúceho školského roku zaželať veľa úspechov.

Mgr. Stanislav Ešše

Praha je pre nás aj Jozef Gabčík a Veľká Amerika

Vytrvalý dážď v stredu 22. mája 2019 nedával deviatakom a dvom ôsmačkam zo základnej školy v Nových Sadoch žiadne skvelé vyhliadky na štvordňové spoznávanie tajomnej českej metropoly. Zoznámenie s pražským metrom bolo neplánovane náročné. Batožina na ceste do hotela síce nezmokla, ale vytreštené oči detí najskôr objavili hlboko pod zem miznúce eskalátory a potom dolu z tunela vyletel vlak, ktorý ich vydesil a ponaháňal. Električka bola o niečo pomalšia, ale až v útulných hotelových izbách si konečne vydýchli. Podľa ich vlastných slov sa tým práve začínal najúžasnejší výlet v ich živote. Dážď sa stal bezvýznamným, keď vstúpili do tichej panorámy neďalekých Lidíc, dedinky za Prahou, kde iba slzami a dažďom pokropená lúka rozprávala tragédiu z júna 1942. Jej druhé dejstvo stálo život siedmich parašutistov v pravoslávnom kostole sv. Cyrila a Metoděje na Resslovej ulici v Prahe. Tu Slovák Jozef Gabčík a jeho druhovia obetovali svoje mladé životy nádeji, že ich zúfalý čin, atentát na Reinharda Heydricha, otvorí cestu k víťazstvu dobra a nevinnosti nad fašistickými zverstvami. Po 77 rokoch sa zvedavých novosadských výletníkov v chráme ujal sám jeho predstavený Mgr. Milan Bílý, Slovák, ktorý začul, ako počas Noci kostolov hľadajú na mieste stopy po nevýslovnej tragédii, ktorá sa tu 18. júna 1942 odohrala. Dychtivo mu načúvali a očami hltali každé svedectvo, ktoré tu zlo po sebe navždy zanechalo. Dážď bol rovnako bezvýznamný v pestrofarebnej pražskej ZOO, a tak to napokon vzdal. Na večernej prechádzke Václavákom a Staromestským námestím, či na romantickej Kampe ich už neotravoval. Karlov most, Múr Johna Lennona, Strahovský kláštor, Pražský hrad so Zlatou uličkou sa kúpali v slnečných lúčoch, ktoré premenili farebné mozaiky na oknách Chrámu sv. Víta na očarujúce svetelné predstavenie. Rovnako fascinujúci bol vynovený Pražský orloj. Slniečko deti sprevádzalo aj na Karlštejn, z ktorého ich kľukatý, a zdalo sa, že nekonečný, chodník viedol popri lomoch Malá Amerika, Mexiko až k tomu, čo berie dych – k lomu Veľká Amerika. A do dedinky Mořina, kde len pre nich zručný a sympatický hospodský vysmážal čerstvý syr s hranolkami a čapoval červenú limonádu. V sobotu 25. mája sa z Petřínskej rozhľadne s Prahou rozlúčili a večer po deviatej si ich natešení rodičia odvážali z Nitry domov. Už po ceste sa dozvedeli, že z ich detí sa za posledné štyri dni stali skúsení cestovatelia – začiatočníci. A možno im to neskrývané nadšenie z výletu aj trochu závideli...

PaedDr. Edita Tisovská, sprevádzajúca učiteľka

FUTB. TABUĽKY

VII. A skupina – muži

Klub	Z	V	R	P	Skóre	Body
1.OFK Čakajovce	22	18	3	1	77:13	57
2.TJ Družst. Svätoplukovo	22	16	2	4	65:37	50
3.FC Cabaj-Čápor	22	15	4	3	79:40	49
4.TJ Nové Sady	**22**	**14**	**2**	**6**	**75:39**	**44**
5.FK Mojmírovce	22	13	5	4	63:27	44
6.ŠK Hájske	22	9	4	9	60:49	31
7.FK FC 31.Jarok	22	8	5	9	44:48	29
8.ŠK Magnus (futbal)	22	8	4	10	77:55	28
9.ŠK Nitra-Dolné Krškany	22	5	2	15	35:68	17
10.TJ Družst. H.Lefantovce	22	4	3	15	21:55	15
11.TJ Družst. D. Lefantovce	22	2	2	18	21:115	8
12.TJ Družst. Šurianky	22	2	0	20	26:97	6

Žiaci - skupina B

Klub	Z	V	R	P	Skóre	Body
1.ŠK Veľké Zálužie	14	12	1	1	101:16	37
2.Čermáňsky FK Nitra	14	12	1	1	72:12	37
3.TJ Nové Sady	14	8	0	6	47:42	24
4.TJ Slovan Zbehy	12	3	0	9	39:64	9
5.TJ Družst.Ivanka pri Nitre	13	2	0	11	22:77	6
6.ŠK Magnus (futbal)	13	2	0	11	17:87	6
7.FK Janíkovce(odstúpené)	0	0	0	0	0:0	0

SPIEVAJŽE SI, SPIEVAJ

Už piaty ročník súťažnej speváckej prehliadky v speve ľudových piesní SPIEVAJŽE SI, SPIEVAJ zorganizovala tento rok Súkromná základná umelecká škola Evy Pacovskej. Súťaž sa konala dňa 29. mája 2019 v kaštieli v Nových Sadoch a uskutočnila sa s podporou Nitrianskeho samosprávneho kraja a obce Nové Sady, za čo všetkým srdečne ďakujeme. Do súťaže sa prihlásilo 35 súťažiacich a nás veľmi potešilo, že sa prihlásili aj speváci z Nitry, Nových Zámkov, žiaci zo ZŠ Nové Sady, a samozrejme z našej SZUŠ. Speváci boli rozdelení do troch kategórií, podľa veku a nad ich výkonmi bdela odborná porota v zložení Lenka Barilíková, členka činoherného súboru DAB v Nitre, Milan Pacovský, pedagóg klavírnej hry Súkromného konzervatória v Nitre a pani učiteľka Soňa Cabáneková, ktorá vyučuje tanec na našej škole. Všetci speváci súťažili s plným nasadením, spievali s radosťou a nadšením a odborná porota nešetrila chválou nad ich výkonmi aj odbornými pripomienkami. A my sa už teraz tešíme na ďalší 6. ročník speváckej súťaže SPIEVAJŽE SI, SPIEVAJ.

kategória A:
1. miesto: Nela Kubíková
2. miesto: Michal Šálka
3. miesto: Damián Peter Pudelka

kategória B:
1. miesto: Peter Bendík
2. miesto: Nina Záhorská
3. miesto: Lukáš Sveteník

kategória C:
1. miesto: Marianna Cingelová
2. miesto: Ester Presburgerová
3. miesto: Sophia Miškóciová

Všetkým oceneným v mene SZUŠ Evy Pacovskej ešte raz blahoželám a prajem krásne prázdniny.

Eva Pacovská, riaditeľka ZUŠ

Viac informácií nájdete na internetovej stránke:

www.novesady.sk

Tebe mamička

Tebe mamička
Za Tvoju nehu mamička,
za Tvoju veľkú lásku,
za starosť, bozky na líčka,
za každú pribudnutú vrásku,
na Tvojej tvári, na dlaniach,
čo zrobené sú celé,
nech táto malá básnička,
tlmočí vďaky tisíceré.

Deň matiek je výnimočný sviatok, ktorý pamätá na všetky mamičky. Byť matkou je životným poslaním. Tento výnimočný deň sme si pripomenuli 22. mája v našej MŠ. Za obetavosť a lásku mamičiek si deti pripravili básne a piesne, ktorými sa chceli poďakovať svojim matkám a babičkám. Deti sa snažili vyjadriť svojej mamičke vďaku za starostlivosť a svoj nacvičený program predniesli s veľkou láskou. Dúfam, že každá mamička bola na svoje dieťa hrdá.

kolektív MŠ

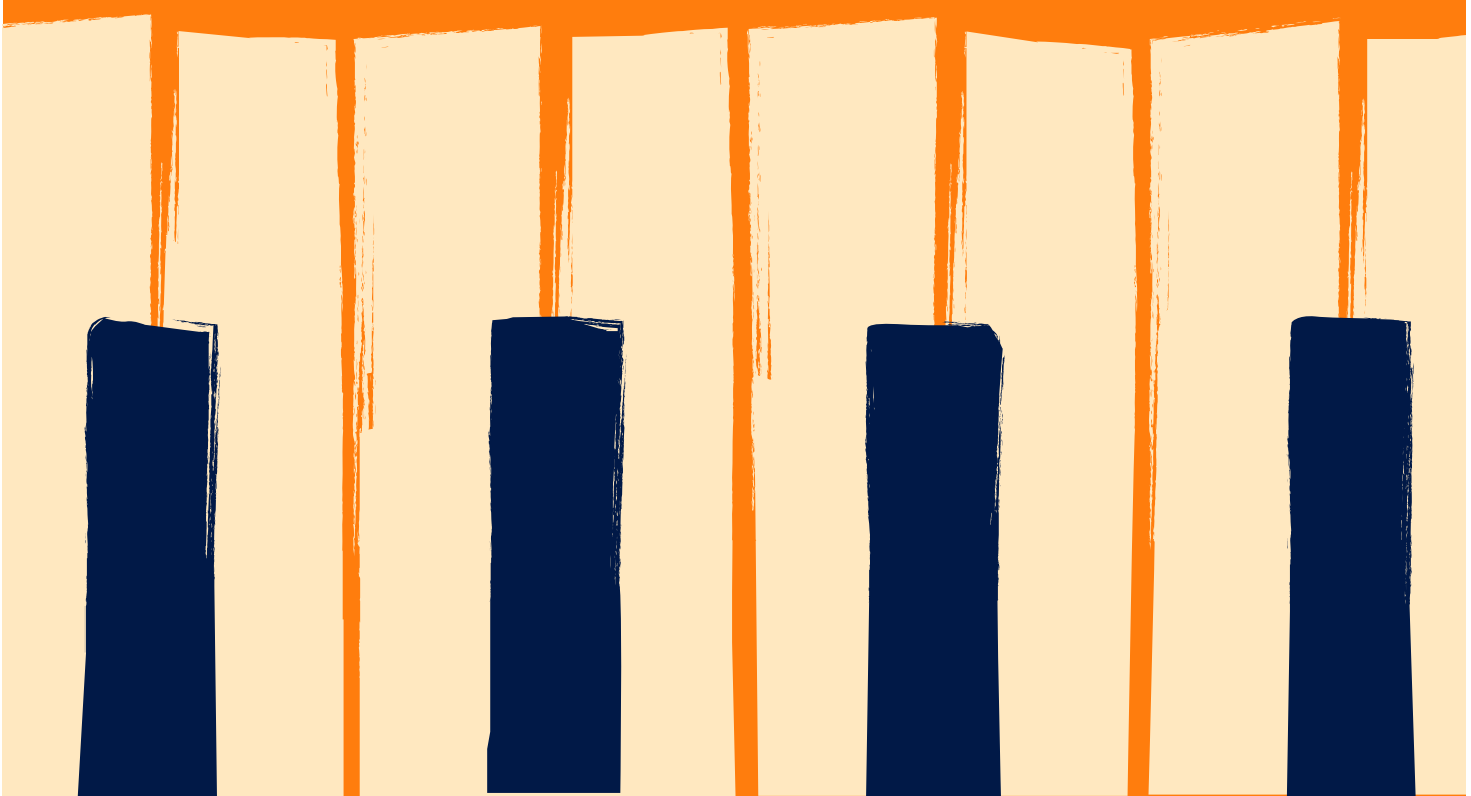

OBEC NOVÉ SADY VÁS
SRDEČNE POZÝVA NA

LETNÉ OBECNÉ SLÁVNOSTI

29. JÚNA 2019 O 18:00
PARK PRI KAŠTIELI

VYSTÚPIA:
DFS PELIKÁNIK
SPEVÁCKA SKUPINA ČABANKA
FS FURMANI
DFS BORINKA
SPEVÁČKA ALENA VALENTÍNYOVÁ
HUDOBNÁ ZÁBAVA

REALIZOVANÉ S FINANČNOU PODPOROU
NITRIANSKEHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Občasník – vydáva Obec Nové Sady, IČO: 00308340. Pripravili: Emília Krčmárová, Eva Marečková, Peter Náhlik, Bc. Ivana Fojtíková. Grafická úprava: Adverti, s.r.o.-Mgr. Patrik Mareček. Sídlo vydavateľa a adresa redakcie: Obecný úrad, 951 24 Nové Sady 177. Tel.: 037/7894863, e-mail: obecnyurad@novesady.sk, internetový portál: www.novesady.sk, Evidenčné číslo: EV 3740/09, ISSN 1339-1739, Tlač: Adverti,s.r.o.

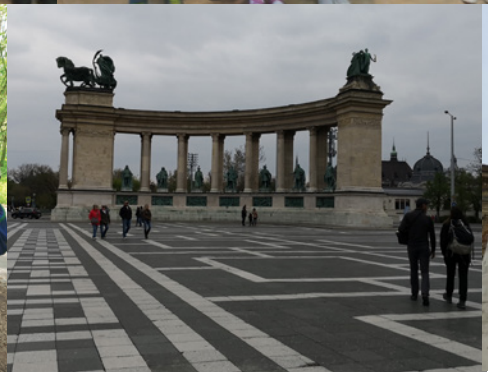

KLEIN
RUDOLF
FOTÓI